Elintarviketeollisuusliitto ry

LAUSUNTO

21.10.2024

Eduskunta
Maa- ja metsätalousvaliokunta

HE121/2024 vp

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAEIKSI UUSIUTUVIEN POLTTOAINEIDEN KÄYTÖN EDISTÄMISESTÄ LIIKENTEESSÄ ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA

Elintarviketeollisuusliitto (ETL) kiittää maa- ja metsätalousvaliokuntaa mahdollisuudesta lausua näkemyksensä hallituksen esityksestä uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämistä liikenteessä annetun lain muuttamisesta.

Elintarviketeollisuus ja Suomen ruokahuolto on riippuvaista kohtuuhintaisesta energiasta ja toimivista kuljetusjärjestelmistä. Liikenteen siirtyminen kohti vähäpäästöisimpiä polttoaineita tukee myös elintarvikealan yritysten kunnianhimoisia päästövähennystavoitteita. Erityisesti biokaasun tuotannon edistäminen mahdollistaa ruokaketjun ilmastopäästöjen vähentämisen niin alkutuotannossa kuin jalostavassa teollisuudessa. Samalla se tukee energia- ja lannoiteomavaraisuutta sekä tarjoaa alkutuotannolle uusia tulonlähdemahdollisuuksia. Muutosten toteuttaminen edellyttää kuitenkin merkittäviä investointeja.

ETL painottaa johdonmukaisen ja ennakoitavan toimintaympäristön merkitystä investoinneille. Hallitusohjelman kirjausten mukaan hallitus tukee biokaasutuotannon kehittämistä ja käynnistämistä sekä biokaasun monipuolista käyttöä. Jakeluvelvoitelain muutos, jossa edistyneiden biopolttoaineiden lisävelvoitetta alennettiin, heikensi kuluvan vuoden alussa biokaasun kysyntänäkymiä ja siten investointikannustimia.

ETL:n näkemyksen mukaan hallituksen esitys on vahvasti ristiriidassa hallitusohjelman kirjausten sekä lausuntopalautteen kanssa ja jatkaa edelleen biokaasun kysynnän kannustimien heikentämistä, kun biokaasun kysynnälle tärkeää ns. lisävelvoitteen tasoa ehdotetaan alennettavaksi vuosiksi 2026–2027.

Biokaasu on heti valmis teknologia raskaan liikenteen päästöjen vähentämiseen

Biokaasu on kypsä ja käyttökelpoinen teknologia raskaan liikenteen päästöjen nopeaan vähentämiseen. Biokaasulla täytetään tyypillisesti yleisvelvoitteen lisäksi lisävelvoitetta, sillä sen tuottamiseksi käytetään pääosin jakeluvelvoitelain liitteen mukaisia raaka-aineita. Lisäksi biokaasu kulutetaan tyypillisesti lähempänä tuotantoyksikköä ja siten sen markkinat ovat muita biopolttoaineita paikallisemmat.

Elintarviketeollisuusliitto ry
Pasilankatu 2, PL 115, 00241 Helsinki
Puhelin (09) 148 871 • Fax (09) 1488 7201
Y-tunnus 0201092-3 • Kotipaikka Helsinki

Finlands Livsmedelsindustriförbund
Pasilankatu 2, PB 115, 00241 Helsingfors
Telefon (09) 148 871 • Fax (09) 1488 7201
etl@etl.fi • www.etl.fi

Finnish Food and Drink Industries' Federation
Pasilankatu 2, P.O. Box 115, FI-00241 Helsinki
Telephone +358 9 148 871 • Fax +358 9 1488 7201
etl@etl.fi • www.etl.fi

ETL korostaa, että jakeluvelvoitelainsäädännön ennakoitavuudesta kiinni pitäminen ja negatiivisten muutosten välttäminen investointien toimintaympäristössä on tärkeää varmistaa, jos halutaan varmistaa suunniteltujen investointien toteutuminen. Biokaasua koskeva lisävelvoite on vaikuttava ja kustannustehokas keino edistää biokaasun käyttöä ja taakanjakosektorin päästövähennystavoitteiden saavuttamista.

Näkemyksemme mukaan lisävelvoitteen alentaminen esityksen mukaisesti hidastaa biokaasun kysynnän kasvua, lisää epävarmuutta tulevasta kysynnästä ja siten heikentää alan investointien houkuttelevuutta. Lisäksi sillä olisi negatiivisia vaikutuksia Suomen liikenteen päästöjen vähentämistavoitteiden saavuttamiseen.

ETL esittää, että lisävelvoitteen tasot tulisi säilyttää vuosina 2026–2027 nykyisen lainsäädännön mukaisina ja biokaasun vähimmäisosuusvelvoite säilyttää edelleen lainsäädännössä. Mielestämme tämä toteuttaisi hallitusohjelman kirjausta tukea biokaasun käytön edellytyksiä jakelu-velvoitteen ja kapasiteettimekanismin puitteissa. Nyt vaarana on, että parhaillaan valmisteilla olevat biokaasulaitosinvestoinnit jäävät toteutumatta, mikä heikentäisi Suomen omavaraisuutta ja huoltovarmuutta polttoaineissa ja lannoitteissa.

Hallituksen esityksen mukaan RED III -direktiiviä kunnianhimoisemman RFNBO-polttoaineita koskevan vähimmäisosuusvelvoitteen katsotaan edistävän kansallisen vetytalouden kehitystä, bioperäisen hiilidioksidin talteenottoa ja käyttöä sekä uusien investointien syntyä Suomessa. ETL pitää tavoitetta kannatettavana, mutta muistuttaa, että hallituksen tulisi edistää kehittyneitä liikennepolttoaineita teknologianeutraalisti. Vastaavaa pitkän aikavälin näkymää tarvitaan myös biokaasulle. ETL myös katsoo, että RFNBO-polttoaineiden tuotannon ei tulisi vähentää muiden kehittyneiden biopolttoaineiden tavoitetasoa. Näin kaikkia vähäpäästöisiä vaihtoehtoja voitaisiin kehittää ja tuoda rinnakkaisina vaihtoehtoina korvaamaan fossiilisia polttoaineita liikenteessä.

Joustomekanismimallin käyttö kaipaa kannustimia

Hallituksen esityksen mukaan jakeluvelvoitetuille polttoaineenmyyjille luodaan mahdollisuus täyttää jakeluvelvoitetta enintään 5,5 prosentti-yksikköä rahoittamalla muita Suomessa toteutettavia taakanjakosektoriin kohdistuvia vaihtoehtoisia päästövähennys-toimenpiteitä. Myöhemmin valtioneuvoston asetuksella voimaan otettavalla säännöksellä 5,5 prosenttiyksiköstä 1 prosenttiyksikön voisi täyttää myös maankäyttö-sektoriin kohdistuvilla päästövähennystoimilla.

ETL pitää joustomekanismia koskevaa ehdotusta kannatettavana ja näkee positiivisena, että joustomekanismi mahdollistaa myös taakanjakosektorin ulkopuolisten toimenpiteiden huomioimisen.

Lausuntopalautteen perusteella esitykseen tehdyt tarkennukset ja Energiavirastolle säädetty velvollisuus julkaista tietoa joustomekanismiin hyväksytyistä päästövähennystoimista ovat mielestämme kannatettavia joustomekanismin luotettavuuden ja markkinoiden kehittymisen näkökulmasta.

ETL on edelleen huolissaan siitä, kuinka laajasti joustomekanismia kyetään käytännössä hyödyntämään. Kriteerien toteen näyttäminen vaatii merkittäviä dokumentointi- ja todentamistoimenpiteitä. Lisäksi hyväksymishakemusprosessi vaikuttaa työläältä. Joustomekanismista aiheutuvien kustannusten kompensoimiseksi ja yksityisten hiilimarkkinoiden edistämiseksi ETL on esittänyt, että kompensaatio-toimenpiteet katsottaisiin verovähennyskelpoisina.

Kunnioittavasti

ELINTARVIKETEOLLISUUSLIITTO RY

Mikko Käkelä
toimitusjohtaja

Lisätiedot:

Vastuullisuusjohtaja Satumaija Levon, ETL, satumaija.levon@etl.fi, puh. 040 752 8537

Yhteiskuntasuhdejohtaja Jukka Ihanus, ETL, jukka.ihanus@etl.fi, puh. 050 463 9929